

Przeglądy i komentarze

PROPOZYCJE RZĄDU NRD W SPRAWIE ROZWIĄZANIA PROBLEMU NIEMIECKIEGO I ZABEZPIECZENIA POKOJU W EUROPIE

Politykę zagraniczną NRD cechuje stała dążność do ugruntowania zasad pokojowego współistnienia i normalizacji stosunków z drugim państwem niemieckim — NRF, na płaszczyźnie wzajemnego poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej. W związku z tym rząd NRD przejawia żywą działalność na polu szukania konkretnych rozwiązań kluczowych problemów europejskich i światowych, grożących zaostrzeniem sytuacji politycznej.

Na obszarze Europy takim węzłowym problemem jest niewątpliwie polityka rewizjonizmu i militarystyki, jaką niezmiennie reprezentuje rząd NRF; jest nim także realna groźba dalszego rozpowszechnienia na kontynencie europejskim broni jądrowej.

Stojąc na gruncie rzeczywistej sytuacji politycznej, jaka wytworzyła się po II wojnie światowej, i pragnąc realizować szereg postanowień zawartych w poszczególnych rezolucjach Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, rząd NRD wielokrotnie wysuwał konstruktywne propozycje dotyczące unormowania problemu niemieckiego i podjęcia przez oba państwa niemieckie zobowiązania o całkowitym wyrzeczeniu się broni atomowej¹.

Aktywność dyplomatyczna rządu NRD na odcinku powyższych spraw przejawiała się również w bieżącym roku.

W orędziu noworocznym, jakie do obywateli obu państw niemieckich wystosował I sekretarz KC SED, przewodniczący Rady Państwa NRD — Walter Ulbricht, Rada Państwa NRD skierowała do nowo wybranego zachodnioniemieckiego Bundestagu apel, w którym proponowano:²

1) oba państwa niemieckie podejmą zobowiązanie o wyrzeczeniu się zbrojeń nuklearnych i udziału w dysponowaniu bronią atomową w jakiegokolwiek formie;

2) oba państwa niemieckie uznają istniejące granice w Europie;

3) NRD i NRF w interesie pokoju i bezpieczeństwa w Europie nawiążą stosunki dyplomatyczne ze wszystkimi państwami-członkami NATO i Układu Warszawskiego;

4) oba państwa niemieckie wyrażą gotowość do rokowań nad sprawą rozbrojenia w Niemczech;

5) oba państwa niemieckie uroczą się wyrzekną się takich posunięć i zarządzeń, które stanowią przeszkodę na drodze do przezwyciężenia ich podziału i utrudniają zjednoczenie, jak np. zbrojenia atomowe, ustawodawstwo wyjątkowe itd.;

¹ Omówienie zasad polityki zagranicznej NRD w teorii i praktyce zob.: pracę zbiorową Pt. *Zur Aussenpolitik der Deutschen Demokratischen Republik* pod redakcją prof. dra H. Krogera i dra W. Hanscha. Berlin 1964.

² „Neues Deutschland” z 1 I 1966.

6) rządy obu państw niemieckich przystąpią do rokowań mających na celu normalizację stosunków między obu państwami niemieckimi i ich obywatelami.

Apel Rady Państwa NRD, skierowany do *Bundestagu*, określa dalej niezbędne przesłanki dla likwidacji przyczyn, dla których skomplikowany problem niemiecki stanowi potencjalne zagrożenie dla pokoju. Jednakże ten sam problem ma także szerszy aspekt. Jego należyte rozwiązanie uzależnione jest w dużej mierze od ogólnej atmosfery międzynarodowej w Europie, od rozwiązania innych spornych problemów, jak też od udziału w ich rozwiązywaniu wszystkich państw kontynentu.

Wszystkie te sprawy stanowią treść nowych propozycji dotyczących zagwarantowania bezpieczeństwa europejskiego, jakie rząd NRD skierował do państw europejskich. Zostały one przedstawione na konferencji prasowej w dn. 22 I 1966 r. przez ministra spraw zagranicznych NRD — Otto Winzera³. Min. Winzer podając wysunięte przez rząd NRD propozycje do publicznej wiadomości zwrócił uwagę, że nowa inicjatywa NRD stanowi konsekwencje rozwoju sytuacji politycznej w NRF, a zarazem jest wkładem NRD do dzieła realizacji rezolucji uchwalonej na XX Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ w sprawie popierania współpracy państw europejskich⁴.

W przedstawionych przez rząd NRD propozycjach zawarta jest obszerna analiza przyczyn utrzymywania się stanu napięcia w stosunkach międzynarodowych państw europejskich. Jest bowiem faktem — stwierdza rząd NRD — że istnieje nadal jeszcze szereg nierozwiązanych problemów, które w poważnym stopniu obciążają stosunki pomiędzy wieloma państwami europejskimi. Co więcej, stan ten ulega niebezpiecznemu zaostrzeniu, głównie z przyczyn o charakterze militarnym. Istnienie przeciwnych sojuszy wojskowych w Europie oraz zabiegę poszczególnych państw o pozyskanie broni atomowej czy to od innych państw, czy też przez udział we współdecydowaniu o jej użyciu sprawia, że kwestia powstrzymania procesu wyścigu zbrojeń i zapobieżenia wojnie wysuwa się na plan pierwszy pośród spraw wymagających szybkiego porozumienia. Gwałtowny rozwój techniki wojennej i doskonalenie broni masowego zniszczenia pogłębia jeszcze dodatkowo znaczenie tego zagadnienia dla ludzkości. Zjawiska te wywołują powszechny niepokój wśród narodów europejskich i liczne grona wpływowych mężów stanu. Wybuch bowiem konfliktu zbrojnego, w którym doszłoby do użycia broni atomowej lub raketowej miałyby nieobliczalne skutki dla kontynentu europejskiego i spowodowałyby totalną zagładę ludności oraz całkowite zniszczenie dóbr materialnych i kulturalnych na tym obszarze. Istnieje więc konieczność powstrzymania procesu zaostrzania się sytuacji politycznej w interesie wszystkich krajów europejskich. Powinno to nastąpić poprzez poprawę wzajemnych stosunków między państwami. Jest to warunek nieodzowny dla postępu w rozwiązywaniu wszystkich kwestii spornych.

„Europa musi przede wszystkim sama uregulować swoje sprawy i musi

³ Tekst: „Neues Deutschland” z 23 I 1966. Propozycje rządu NRD zostały przekazane rządowi wszystkich państw europejskich bezpośrednio przez przedstawicieli dyplomatycznych NRD albo — w wypadku nieutrzymywania stosunków dyplomatycznych — w drodze dobrych usług państw zaprzyjaźnionych.

⁴ Rezolucja w sprawie popierania współpracy państw europejskich o odmiennych ustrojach politycznych i społecznych przyjęta została jednomyślnie przez Zgromadzenie Ogólne NZ w dn. 18 XII 1965 r. Rezolucja wzywa rządy wszystkich państw europejskich do wzmoczenia starań zmierzających do poprawy wzajemnych stosunków w celu wytworzenia atmosfery zaufania, sprzyjającej skutecznemu rozwiązywaniu problemów utrudniających odprężenie w Europie i na całym świecie. Rezolucja zaleca w szczególności zbliżenie na polu politycznym i gospodarczym oraz zacieśnienie współpracy technicznej, naukowej i kulturalnej. Inicjatorem projektu tej rezolucji była Rumunia.

sama usunąć wszystko to, co stoi na drodze wzajemnego zbliżenia i zrozumienia oraz dążenia do owocnej współpracy”.

Następnym warunkiem stworzenia przesłanek umożliwiających postęp na drodze do odprężenia i rozwoju współpracy między państwami europejskimi jest wzajemne poszanowanie suwerenności wszystkich państw kontynentu europejskiego. Realizacja tego postulatu stanowiłaby istotny wkład do realizacji rezolucji XX Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ o popieraniu współpracy państw europejskich. Odprężenie w stosunkach międzynarodowych oraz współpraca oparta na zasadach równorzędności mogłaby doprowadzić do zwołania międzynarodowej konferencji poświęconej sprawom utrwalenia bezpieczeństwa europejskiego.

Przechodząc do spraw ogólnoniemieckich rząd NRD podkreślił doniosły wpływ, jaki może wyrzucić normalizacja stosunków politycznych, gospodarczych i kulturalnych między państwami europejskimi oraz postęp na drodze odprężenia międzynarodowego dla normalizacji stosunków między obu państwami niemieckimi. Z kolei zaś normalizacja stosunków pomiędzy NRD i NRF stanowiłaby poważny krok ku porozumieniu i normalizacji stosunków między państwami Europy zachodniej i wschodniej.

Państwa europejskie we wzajemnych stosunkach muszą wykreślić wojnę i przemoc jako narzędzie swej polityki. Wszelkie sporne kwestie winny być rozwiązywane środkami pokojowymi, a zasada nieingerencji w sprawy wewnętrzne każdego z państw musi być w pełni przestrzegana. Kierując się w swej polityce powyższymi wskazaniem, rząd NRD zadeklarował pełną gotowość uczestniczenia w rozwiązywaniu spraw bezpieczeństwa europejskiego i współpracy międzynarodowej oraz wysunął propozycję, aby wszystkie państwa europejskie porozumiały się przede wszystkim w następujących sprawach:

- 1) doprowadzenia do stopniowego odprężenia w Europie poprzez porozumienie o ograniczeniu zbrojeń, a w szczególności o wyrzeczeniu się przez wszystkie nie posiadające broni atomowej państwa posiadania tej broni w jakiegokolwiek postaci;
- 2) respektowania istniejących granic i ścisłego przestrzegania ich nienaruszalności, jak też wyrzeczenia się wszelkich dążeń do ich rewizji;
- 3) normalizacji stosunków między wszystkimi państwami europejskimi, obejmując także unormowanie stosunków wszystkich państw europejskich z obu państwami niemieckimi.

Motywy, jakimi kierował się rząd NRD występując z powyższymi propozycjami, zostały scharakteryzowane w osobnym oświadczeniu, jakie złożył min. Winzer na konferencji prasowej⁹. Zawiera ono dodatkowe naświetlenie propozycji NRD i precyzuje na nowo poglądy rządu NRD na szereg zagadnień międzynarodowych.

Aktualna sytuacja polityczna Europy, stwierdził min. Winzer, posiada jeszcze szereg nierozwiązanych problemów, które w dużym stopniu są pozostałościami II wojny światowej. W ich rozwiązywaniu należy się kierować zasadami całkowitej eliminacji siły jako środka polityki, przestrzegania zasad rozstrzygania spornych problemów drogą pokojową oraz respektowania nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych państw. Pogląd taki reprezentują świadomi swej odpowiedzialności europejscy mężowie stanu i powołani do tego wyraziciele woli narodów.

W świetle tych ustaleń min. Winzer scharakteryzował podstawy polityki NRF jako jedyne państwa w Europie, które występuje wobec innych państw z roszczeniami terytorialnymi i domaga się rewizji istniejących granic. Chce ono zmienić

⁹ „Neues Deutschland” z 23 I 1966.

wyniki II wojny światowej i dlatego dąży do uzbrojenia zarówno konwencjonalnego, jak i nuklearnego.

Przechodząc do określenia przyczyn napięcia w Europie, minister spraw zagranicznych NRD stwierdził, że wypływają one nie z faktu istnienia dwóch państw niemieckich, lecz przede wszystkim z wrogości kół zachodniemieckich, które domagają się wcielenia NRD i aby to wymusić forsują zbrojenia konwencjonalne i nuklearne, wywierają nacisk na inne kraje europejskie i pozaeuropejskie w kierunku uznania NRF za jedyne prawowitego przedstawiciela Niemiec.

Ogłaszając swe nowe propozycje, rząd NRD oparł się na przekonaniu, że coraz powszechniejszy wśród polityków i mężów stanu państw europejskich jest pogląd, iż zagwarantowanie zbiorowego bezpieczeństwa jest decydującym warunkiem rozwiązania problemu niemieckiego. Inicjatywa rządu NRD, stanowiąca ważki wkład do przywrócenia w Europie atmosfery zaufania i współpracy, zgodna jest również z podstawowymi założeniami Karty NZ i z niedawno uchwaloną na XX Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ rezolucją w sprawie rozwoju stosunków między państwami europejskimi o różnych systemach polityczno-socjalnych.

Propozycje rządu NRD w sprawie utrwalenia pokoju w Europie, określane potocznie jako „plan Winzera”, spotkały się z żywym odzwiekim wśród szeregu zainteresowanych państw i w światowej opinii publicznej⁶. Reakcje te były przedmiotem konferencji prasowej zwołanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych NRD w dn. 10 II 1966 r. w Berlinie. Wystąpił na niej rzecznik MSZ NRD, Ernst-Otto Schwabe, który złożył obszernie oświadczenie zawierające omówienie odpowiedzi, jakie wpłynęły na propozycje rządu NRD, jak i szereg wyjaśnień odnośnie do stanowiska rządu NRD wobec problemów pozostających w ścisłym związku z treścią wysuniętych propozycji⁷.

Rzecznik poinformował, iż szereg państw — m. in. Polska, Węgry i Jugosławia — przesłały rządowi NRD noty lub oficjalne oświadczenia, w których państwa te wyraziły pełne poparcie otrzymanych propozycji. Inne zaś państwa zapowiedziały podjęcie kroków w tej sprawie. Poparcie dla inicjatywy rządu NRD wyraziło także wielu polityków, parlamentarzystów oraz działaczy z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego wielu krajów europejskich. Analiza pism, jakie wpłynęły do rządu NRD, wskazuje, że istnieje zbieżność poglądów NRD i dużej liczby państw na sprawy bezpieczeństwa europejskiego. Dotyczy to szczególnie sformułowań punktu 1 i 2 propozycji NRD.

Polemizując z poglądem, że „władze wschodniemieckie pragną poprzez te propozycje implikować międzynarodowe uznanie, które odrzuca Niemiecka Republika Federalna” i że stąd „propozycje te nie mają szans realizacji” — rzecznik podkreślił, że:

1) popieranie tej tezy niweczy możliwości postępu w sprawach, których przedmiotem są wysuwane przez rząd NRD propozycje;

2) odnośnie do kwestii uznania jest faktem, że wiele państw obejmujących łącznie wiele setek milionów mieszkańców poprzez bezpośrednie kroki oraz rzeczywiste działania, od dawna już uznały istnienie NRD jako państwa;

3) dla bezpieczeństwa europejskiego największe zagrożenie stanowi nierealistyczna polityka rządu NRF, odrzucająca możliwość uwzględnienia propozycji NRD i starająca się podporządkować interesy państw europejskich swym antypokojo- wym celom.

⁶ „Neues Deutschland” z 24 I 1966, 30 I 1966, 11 II 1966, 12 II 1966.

⁷ „Neues Deutschland” z 11 II 1966.

Na zakończenie swego wystąpienia Schwabe podkreślił, że rząd NRD wyraża pełną gotowość do skonkretyzowania i sprecyzowania swych wniosków odnośnie do kompleksu zagadnień dotyczących bezpieczeństwa europejskiego, jak również gotów jest rozpatrzyć wszystkie inne propozycje w tej sprawie.

Inicjatywa rządu NRD była przedmiotem wywiadu, jaki udzielił agencji ADN w dniu 9 II 1966 r., zastępca przewodniczącego Rady Państwa i przewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych — prof. dr Stanisław Kulczyński. W wywiadzie tym prof. Kulczyński stwierdził m. in., że:⁸

„Ostatnie propozycje rządu NRD, skierowane do rządów państw europejskich, stanowią nowy przejaw konsekwentnych wysiłków podejmowanych przez NRD w celu zmniejszenia napięcia oraz utrwalenia pokoju w Europie. Te wysiłki NRD znajdują pełne poparcie Polski, która ze swej strony również dąży wytrwale do stworzenia przesłanek bezpieczeństwa w Europie.

Propozycje NRD, zmierzające do ograniczenia zbrojeń, rezygnacji z broni nuklearnych przez państwa, które jej nie posiadają, respektowania istniejących granic i normalizacji stosunków pomiędzy wszystkimi państwami europejskimi, w tym także z obu państwami niemieckimi, wskazują realistyczną drogę do pokojowego uregulowania problemów europejskich”.

Omawiając znaczenie inicjatywy rządu NRD oraz propozycji zawartych w norwocznym orędziu Waltera Ulbrichta na tle określonej polityki rządu zachodnioniemieckiego, prof. Kulczyński w zakończeniu swego wywiadu podkreślił, że:

Spółczesność polskie przyjęło z zadowoleniem nową inicjatywę NRD, widząc w niej dalszy wyraz konsekwentnej polityki pokojowej prowadzonej przez Niemiecką Republikę Demokratyczną, z którą łączy Polskę granica pokoju na Odrze i Nysie oraz więzy braterskiej przyjaźni i wszechstronnej współpracy”.

Przedstawiając aktywność rządu NRD w sprawach dotyczących zachowania i utrwalenia pokoju, nie można pominąć jego wkładu w prace Komitetu Rozbrojeniowego 18 państw⁹. NRD, choć nie jest członkiem tego Komitetu, szereg razy wносиła na jego forum oświadczenia dotyczące całokształtu spraw rozbrojenia, a w szczególności wyrzeczenia się broni atomowej przez oba państwa niemieckie¹⁰.

Na wznowione pod koniec stycznia w Genewie rokowania rozbrojeniowe Komitetu 18 państw przybyła, wzorem lat ubiegłych, delegacja rządowa NRD pod przewodnictwem wiceministra spraw zagranicznych — Georga Stibi.

Delegacja NRD przekazała wszystkim delegacjom uczestniczącym w rokowaniach genewskich oświadczenie rządu NRD w sprawie wyrzeczenia się broni

⁸ „Trybuna Ludu” z dn. 11 II 1966.

⁹ Komitet Rozbrojeniowy 18 państw utworzony został na podstawie rezolucji Zgromadzenia Ogólnego NZ z dn. 20 XII 1961 r. W jego skład wchodzi następujące państwa: Bułgaria, Czechosłowacja, Polska, Rumunia i ZSRR — reprezentujące Wschód; Francja, Kanada, USA, W. Brytania i Włochy, jako przedstawiciele Zachodu, oraz państwa neutralne reprezentujące główne regiony geograficzne, a mianowicie: Birma, Brazylia, Etiopia, Indie, Meksyk, Nigeria, Szwecja i Zjednoczona Republika Arabska. Komitet podjął działalność z dniem 31 III 1962 r. Francja nie uczestniczy w pracach Komitetu.

¹⁰ Zob. m. in. pierwsze memorandum rządu NRD skierowane w dn. 26 III 1962 r. do członków Komitetu Rozbrojeniowego 18 państw (tekst: „Zbiór Dokumentów” nr 1—2/1962, ss. 324—328).. W lutym 1964 r. delegacja NRD przedstawiła Komitetowi Rozbrojeniowemu 18 państw dokument zawierający projekt układu między NRD a NRF w sprawie całkowitego wyrzeczenia się przez oba państwa niemieckie broni atomowej. Projekt ten, wraz z listem przewodniczącego Rady Państwa NRD — W. Ulbrichta do kanclerza NRF — L. Erharda, został w dn. 6 I 1964 r. przekazany rządowi zachodnioniemieckiemu (tekst: „Zbiór Dokumentów” nr 1/1964, ss. 1—7).

nuklearnej przez oba państwa niemieckie¹¹. Oświadczenie to zostało przedstawione przez ambasadora S. Carapkina na jednym z posiedzeń Komitetu. Delegat radziecki wysunął też wniosek, aby oświadczenie rządu NRD stało się oficjalnym dokumentem konferencji genewskiej.

Rząd NRD w tym oświadczeniu wyraża pełne poparcie zakazu rozpowszechniania w jakiegokolwiek formie broni atomowej, solidaryzując się całkowicie z rezolucją w tej sprawie uchwaloną w dniu 19 XI 1965 r. na XX Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ¹². Jednak w ideę zakazu rozpowszechniania broni atomowej — czytamy — godzą plany utworzenia w ramach NATO wielostronnych sił nuklearnych lub powołania innej organizacji dającej prawo dysponowania bronią atomową państwom dotychczas jej nie posiadającym.

Uchwalona na XX Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ rezolucja w sprawie nierozpowszechniania broni nuklearnej nakłada na oba państwa niemieckie szczególne obowiązki w zakresie usuwania przeszkód w realizacji tego zakazu i utrudniających zawarcie powszechnego porozumienia w tej sprawie. W związku z tym rząd NRD zwraca się do rządu NRF z wezwaniem do stworzenia warunków umożliwiających podjęcie następujących kroków:

- 1) wyrzeczenia się przez oba państwa niemieckie posiadania lub dysponowania bronią atomową w jakiegokolwiek formie;
- 2) podjęcia wspólnego działania w celu usunięcia istniejących jeszcze przeszkód zawarcia powszechnego układu o nierozpowszechnianiu broni jądrowej;
- 3) dokonania poprzez wyrzeczenie się broni jądrowej, pierwszego kroku w kierunku rozbrojenia, a tym samym zbliżenia dwóch państw niemieckich na drodze do zjednoczenia.

Rząd NRD komunikuje przy tym Komitetowi Rozbrojeniowemu 18 państw, że gotów jest podjąć międzynarodowe zobowiązanie o wyrzeczeniu się broni atomowej, gdy podobnej treści zobowiązanie przyjmie NRF.

Memorandum rządu NRD wnosi też o usunięcie z terytorium niemieckiego zmagazynowanych tam broni jądrowych. Rząd NRD zwraca się wreszcie do Komitetu Rozbrojeniowego 18 państw i Zgromadzenia Ogólnego NZ, by zażądały od mocarstw atomowych udzielenia narodowi niemieckiemu trwałych gwarancji, iż terytorium Niemiec nie stanie się nigdy obiektem ataków przy użyciu broni jądrowej.

Podczas pobytu w Genewie przewodniczący delegacji NRD, wiceminister G. Stibi, przeprowadził szereg rozmów z szefami niektórych delegacji wchodzących w skład Komitetu Rozbrojeniowego 18 państw, np. ZSRR, Rumunii, Nigerii. Wiceminister Stibi spotkał się również z przewodniczącym delegacji polskiej — Mieczysławem Blusztajnem. Rozmowa dotyczyła problemów związanych z konferencją. W wypowiedzi udzielonej agencji ADN na zakończenie rozmów z wiceministrem Stibi, przewodniczący Blusztajn stwierdził, że „na przestrzeni ostatnich lat rząd NRD przedkładał pożyteczne i konstruktywne propozycje w sprawie odprężenia w Europie”¹³.

¹¹ „Neues Deutschland” z 9 II 1966.

¹² Uchwalona w dn. 19 XI 1965 r. przez Zgromadzenie Ogólne NZ rezolucja w sprawie nierozpowszechniania broni nuklearnej zredagowana została przez 8 państw neutralnych, wchodzących w skład Komitetu Rozbrojeniowego 18 państw. Rezolucja stanowi kompromis między projektami rezolucji w tej sprawie, z jakimi wystąpiły Związek Radziecki i Stany Zjednoczone. W głosowaniu na forum Zgromadzenia Ogólnego przyjęta ona została 93 głosami przy 5 wstrzymujących się. Rezolucja wzywa wszystkie państwa do jak najrychlejszego zawarcia układu o nierozpowszechnianiu broni nuklearnej oraz zaleca Komitetowi Rozbrojeniowemu 18 państw podjęcie w pierwszej kolejności rokowań nad zawarciem układu w tej sprawie. Rezolucja przy tym ustala ogólne zasady, jakim winien dany układ odpowiadać.

¹³ „Neues Deutschland” z 15 II 1966.

Przebywając w Genewie wiceminister Stibi udzielił również w dniu 14 II 1966 r. wywiadu korespondentowi agencji AFP, w którym przedstawił stanowisko NRD w sprawie przywrócenia jedności Niemiec i dokonał oceny stanowiska rządu NRF w tej kwestii. Stwierdzając ścisły związek postępu w sprawie rozbrojenia z zagadnieniem przywrócenia jedności Niemiec, wiceminister Stibi podkreślił, iż „dążenie rządu zachodnioniemieckiego do uzyskania broni jądrowej jako instrumentu szantażu i wojny przeciwko NRD i innym państwom europejskim czyni niemożliwym zbliżenie między obu państwami niemieckimi, pogłębia rozłam narodu i posiada antynarodowy charakter”¹⁴.

Drugim, obok postępu w dziedzinie rozbrojenia i zakazu rozpowszechniania broni atomowej, niemniej ważnym czynnikiem mającym decydujący wpływ na postępek w zjednoczeniu Niemiec, jest sprawa całkowitej akceptacji granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej. W związku z tym w wywiadzie czytamy:

„Granica na Odrze i Nysie została ustanowiona przez sojuszników jako ostateczna granica PRL. Została ona przez rząd NRD w układzie państwowym uznana i zatwierdzona jako obowiązująca z punktu widzenia prawa międzynarodowego. Każdy plan przywrócenia niemieckiej jedności narodowej musi więc posiadać założenie, że granica ta jest ostateczna i nienaruszalna. W sprawie tej istnieje całkowita zgodność nie tylko pomiędzy rządami NRD i PRL, lecz także z wieloma innymi rządami europejskimi”¹⁵.

Wysunięte w pierwszych miesiącach bieżącego roku propozycje NRD, dotyczące odprężenia w stosunkach międzynarodowych i powstrzymania wyścigu zbrojeń, traktować należy jako kolejny etap długoletniej działalności tego państwa na tym polu. Wystarczy wspomnieć w tym zakresie liczne propozycje skierowane do rządu zachodnioniemieckiego a zmierzające do normalizacji stosunków między obu państwami niemieckimi, pełne poparcie dla planów utworzenia strefy bezatomowej w Europie oraz pozytywne stanowisko wobec inicjatyw ONZ w sprawach dotyczących powszechnego rozbrojenia i ogólnej poprawy atmosfery w stosunkach między państwami. To dążenie do aktywnego współuczestnictwa w rozwiązywaniu palących problemów współczesnej polityki międzynarodowej stanowiło jeden z motywów wysuniętego wniosku o przyjęcie NRD w poczet członków Organizacji Narodów Zjednoczonych¹⁶.

Rząd polski wielokrotnie wypowiadał się na rzecz pełnej realizacji stojących na gruncie politycznej i prawnej rzeczywistości propozycji NRD, widząc w nich konstruktywny wkład do rozwiązania grożących konfliktów, a zwłaszcza najszerzej pojętego problemu niemieckiego.

Józef Muszyński

¹⁴ „Neues Deutschland” z 15 II 1966.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Przewodniczący Rady Państwa NRD, W. Ulbricht, przesłał 28 II 1966 r. sekretarzowi generalnemu ONZ — U Thantowi pismo zawierające wniosek o przyjęcie NRD do ONZ i zapewnienie o gotowości NRD respektowania wszystkich postanowień wynikających z Karty NZ. Pismo to zostało doręczone sekretarzowi generalnemu ONZ za pośrednictwem stałego przedstawiciela PRL w ONZ — ambasadora Bohdana Lewandowskiego. W dn. 1 III br. rzecznik sekretarza generalnego potwierdził otrzymanie wniosku NRD o przyjęcie do ONZ i zakomunikował, że sekretarz generalny ONZ skieruje wniosek do Rady Bezpieczeństwa („Neues Deutschland” z 2 III 1966).